

Tujerodne drevesne vrste pri nas

VELIKI PAJESEN

Veliki pajesen (*Ailanthus altissima*) izvira iz vzhodne Azije. Pri nas uporabljamo tudi ime visoki pajesen, po svetu pa je drevo poznano kot "nebeško" (*ang. tree of heaven*). Drevo namreč v prvih nekaj letih zelo hitro zraste v višino.

Predpona *pa* v imenu označuje "nepravi" jesen, da se loči od domorodnega. Tako kot večino tujerodnih drevesnih vrst, so tudi veliki pajesen v Evropo prinesli kot okrasno drevo za parkovne nasade in gojenje sviloprejk. Nato se je vrsta hitro razširila in v nekaterih območjih velja za eno najbolj invazivnih drevesnih vrst.

Vrsto veliki pajesen je zato zakonsko prepovedano vnašati v Evropsko unijo, razmnoževati, gojiti, prevažati, kupovati, prodajati, uporabljati, izmenjevati in posedovati.

Predstavitev vrste

Zelo dolgi sestavljeni listi spominjajo na palmine. Posamezni lističi (na enem listu jih je 11-25) so suličasti in imajo izrazito neprijeten vonj, če jih zmečkamo. Mladi poganjki so rdečkaste barve. Cvetovi so drobni, plodovi so rdečkasto-rjavi krilati oreški s semenom na sredini. Drevo redko zraste višje od 20 m.

Vrsta je strupena, lahko sproži alergijsko reakcijo zaradi vdihavanja peloda in v stiku s kožo ter vnetje srčne mišice.

Širjenje in odstranjevanje

Veliki pajesen je zelo nezahtevna vrsta, ki ji ustrezajo topla in svetla rastišča. Pogosto ga lahko opazimo v mestih, kjer uspeva ob cestah in stavbah, včasih je dovolj že najmanjša razpoka. Zato marsikje povzroča tudi gospodarsko škodo. Odporen naj bi bil na onesnažen zrak v mestnem okolju. Uspeva tudi ob vodotokih, na robu gozda, opuščeni travnikih in pašnikih. Na sicer slabo rodovitnem Krasu so z njim pogozdovali že konec 19. stoletja. V tem delu Slovenije je trenutno tudi zelo invaziven.

Za vrsto je značilno, da zaradi hitre rasti zasenči okoliško rastje ter z izločki iz korenin in listov onemogoča rast domorodnim vrstam. Širi se zelo učinkovito s številnimi semeni, ki jih raznašajo veter, voda in vozila. Širi se tudi s transportom zemljine, v kateri so njegova semena. Zelo intenzivno se razširja iz panja in korenin (vegetativno), če odstranimo glavno deblo.

Učinkovito odstranjevanje pomeni odstranitev celotnega drevesa pred tvorbo semen in nato vztrajno puljenje mladih poganjkov. Pri tem je zelo priporočljiva uporaba rokavic in obrazne maske. Zelene nadzemne dela lahko kompostiramo doma, cvetove, semena, plodove in podzemne dele pa odpeljemo v zbirni center.

Sodi med najpogostejše tujerodne vrste pri nas

V popisih, ki jih je za Mestno občino Maribor v letih 2017-2019 na izbranih območjih izvajal Oddelek za biologijo Fakultete za naravoslovje in matematiko Univerze v Mariboru, so ugotovili, da sodi veliki pajesen med tri najbolj pogoste tujerodne drevesne vrste. Popise bodo nadaljevali v okviru Interreg projekta ALPTREES.

Veliki pajesen
uspeva v razpokah
na in ob stavbah
ter ob cestnem
robu

Avtorja:

mag. Živa Bobič Červek, Skupna občinska uprava Maribor, Skupna služba varstva okolja
dr. Aleksander Marinšek, Gozdarski inštitut Slovenije